

Monsignor Celso Costantini a Čína

(k 90. výročí prvního čínského koncilu v Šanghaji, 1924)

Vladimír Liščák

Oddělení východní Asie, Orientální ústav Akademie věd České republiky, Pod Vodárenskou věží 4, 182 08 Praha 8

Do redakce doručeno 14. září 2013; k publikaci přijato 20. listopadu 2013

MONSIGNOR CELSO COSTANTINI AND CHINA (COMMEMORATING THE FIRST PLENARY COUNCIL OF SHANGHAI, 1924)

ABSTRACT At the turn of May and June 2014 we are commemorating the ninetieth anniversary since the convening of the first Chinese Council, which took place in Shanghai from 15 May to 12 June 1924. At his birth was the Archbishop, later Cardinal, Mgr. Celso Costantini (1876–1958), a big supporter of Chinese culture and history, and the first Apostolic Delegate of the Holy See to China (between 1922 and 1933). Mgr. Costantini put a lot of effort into improving the formation of the local Chinese clergy.

KEY WORDS Catholic Church and China; localization and inculturation; ordination of the first Chinese bishops

ABSTRAKT Na přelomu května a června 2014 uplyne devadesát let od svolání prvního čínského koncilu, který se konal v Šanghaji od 15. května do 12. června 1924. U jeho zrodu stál tehdejší arcibiskup, pozdější kardinál, mons. Celso Costantini (1876–1958), velký příznivec čínské kultury a historie a první apoštolský delegát Svatého stolce v Číně (delegatus apostolicus in Sinis) (mezi lety 1922 a 1933). Mons. Costantini věnoval hodně úsilí zlepšení formování místních čínských duchovních.

KLÍČOVÁ SLOVA Katolická církev a Čína; lokalizace a inkulturace; vysvěcení prvních čínských biskupů

STRUČNÝ ŽIVOTOPIS

Celso Benigno Luigi Costantini (v Číně známý pod jménem 剛恆毅 *Gāng Héngyì*, 剛總主教 *Gāng zōngzhǔjiào*, či 剛大主教 *Gāng dàzhǔjiào*, „arcibiskup Kang“) se narodil 3. dubna 1876 v Castions di Zoppola (furlansky *Cjasteons*) v dnešní provincii Pordenone (tehdy Udine) v severovýchodní Itálii, na území historického Furlanska, jako druhý z celkem deseti sourozenců. Jeho otec Costante byl drobným podnikatelem ve stavebnictví, matka Maddalena Altan údajně, alespoň jak Costantini uváděl, patřila k nelegitimní větvi starého rodu hrabat Altanů ze San Vito al Tagliamento.¹ Protože bylo stanoveno, že Celso bude následovat otcovo povolání, pracoval od jedenácti let jako zedník.

V roce 1892 však vstoupil do semináře v Portogruaru (provin-

cie Benátky), kde zůstal až do roku 1897, kdy se přestěhoval do Říma. Zapsal se do Papežské akademie sv. Tomáše Akvinského (latinsky *Pontificia Academia Sancti Thomæ Aquinatis*; italsky *Pontificia accademia di San Tommaso d'Aquino*)², kde 10. května 1899 promoval v oboru filosofie. Zároveň studoval teologii na dominikánské Koleji svatého Tomáše Akvinského (*Collegium Divi Thomæ*), nynější Papežské univerzity sv. Tomáše Akvinského (*Pontificia Studiorum Universitas a Sancto Thoma Aquinate in Urbe*).

Dne 28. prosince 1899 byl vysvěcen na kněze a po mnoho let vyvíjel pastorační činnost v Benátsku (*Veneto*): byl pokladníkem v Rorai Grande (dnes součást Pordenone) a od 2. března 1901 po čtrnáct let kapitulním vikářem v Concordii (dnešní

¹ Rod Altanů byla starobylá aristokratická rodina, známá z pramenů od 13. století. Dodnes žijí v severovýchodní Itálii.

² Papežská akademie sv. Tomáše Akvinského byla založena 15. října 1879 Lvem XIII. (papežem 1878–1903) jako jedna z tomistických organizací v Evropě. Potvrdil ji Pius X. (papežem 1903–1913) dne 23. ledna 1904.

Concordia Sagittaria) v provincii Benátky. Z tohoto období pochází jeho první zájem o umění, jež amatérsky pěstoval jako sochař s převážně akademickým zaměřením. V roce 1911 založil v Miláně Společnost přátel křesťanského umění (*Società degli Amici dell'Arte Cristiana*) a roku 1913 časopis *Křesťanské umění* (*Arte cristiana*), jehož byl také šéfredaktorem.

Mezitím v roce 1907 publikoval ve Florencii *Poznámky o umění pro duchovenstvo* (*Nozioni d'arte per il clero*) a v roce 1911 *Krucifix v umění* (*Il Crocefisso nell'arte*). Tato činnost mu vynesla, krátce po vypuknutí první světové války, jmenování regentem akvilejské farnosti a správcem (*conservatore*) její baziliky (1915–1917). Po porážce Italů u Caporetta³ musel však z Akvileje odejít. Jako kaplan přečkal válečné události v ústraní a svůj zájem věnoval záchraně uměleckých děl.

Po vyhlášení příměří byl jmenován generálním vikářem diecéze Concordia (3. listopadu 1918–15. října 1919), a poté, co opustil úřad s příchodem nového biskupa, byl jmenován ředitelem Archeologického muzea v Akvileji (*Museo archeologico nazionale di Aquileia*). Jeho kvality velmi aktivního kněze otevřeného problémům kultury a zároveň vybaveného nezbytnými diplomatickými schopnostmi, dobře zavedeného ve vojenských i italských nacionalistických kruzích, mu pomohly k tomu, že byl jmenován (30. dubna 1920) apoštolským administrátorem (*Amministratore Apostolico*) Fiume (dnešní Rijeka v Chorvatsku), kde krátce před tím, 11. září 1919, nastoupil do úřadu hlavy státu (*il Comandante*) básník a kontroverzní politik Gabriele D'Annunzio (občas psáno d'Annunzio)⁴.

Od svého příchodu do Fiume musel Costantini dělat prostředníka mezi protichůdnými proudy italských duchovních, kteří byli přívrženci D'Annunzia, a chorvatských kněží jemu nepřátelských. Dovedl navázat s D'Annunziem vztahy zalo-

3 Bitva u Caporetta (italsky *battaglia di Caporetto*; německy *die Zwölfte Isonzoschlacht*) (24. říjen–18. listopad 1917) byla významnou bitvou první světové války, odehrávající se na řece Soči (*Isonzo*). Německo-rakousko-uherské síly v ní rozdrtily italská vojska a posunuly frontu hluboko na italské území, až k řece Piavě (česky též Plavá). Itálie se přes rozsáhlou pomoc Spojenců z této porážky vzpamatovávala více než půl roku. Caporetto (slovinšsky *Kobarid*, furlansky *Cjaurèt*, německy *Karfreit*) je obec dnes ležící na severozápadě Slovinska, u italských hranic. V letech 1920–1947 byla součástí Italského království.

4 Gabriele D'Annunzio (12. března 1863–1. března 1938) byl italský básník, spisovatel, politický činitel a válečný hrdina dalmatského původu. Sehrál velmi kontroverzní roli v počáteční fázi italského fašismu jakožto jeden z jeho myšlenkových původců a přítel Mussoliniho. 12. září 1919 obsadil v čele 2 600 příslušníků italské královské armády, italských nacionalistů a iredentistů chorvatské město Rijeka (italsky Fiume) a vyhlásil jeho připojení k Itálii (*Impresa di Fiume*). Itálie však s tímto „soukromým“ tažením nechtěla mít nic společného a proto vyhlásila blokádu města. 8. září 1920 D'Annunzio vyhlásil na jeho území Italské regentství Carnaro (*Reggenza italiana del Carnaro*). V listopadu byl vyhlášen Svobodný stát Fiume (*Stato Libero di Fiume*), který poté byl 22. února 1924 začleněn do Itálie jako provincie Carnaro (dnešní Kvarner v Chorvatsku). Ústava Svobodného státu Fiume byla vzorem ústavě fašistické Itálie. D'Annunzio byl mimo jiné autorem titulu *duce*, tj. „vůdce“, který později převzal Mussolini.

žené na vzájemném respektu, avšak celkově, i když obdivoval umění a sdílel nacionalistické ideály, vyhýbal se zapojení do válečného tažení proti Fiume, které dokonce kritizoval. Tak například 5. září 1920 v dopise D'Annunziovi definoval *Zřízení italského regentství Carnaro* (*Ordinamento della reggenza italiana del Carnaro*), v části týkající se právních předpisů v otázkách náboženství, jako pokus nastolit pohanský kult (*un tentativo di instaurare un culto pagano*). Podobně, 1. listopadu téhož roku, vyzval D'Annunzia, aby přijal podmínky rapalské smlouvy⁵, a vyhnul se tak dalšímu prolévání bratrské krve.

Jako uznání vykonané práce byl Costantini dne 22. července 1921 nastolen do funkce titulárního biskupa⁶ v Hieropolí⁷ a následně 24. srpna vysvěcen v Concordii. Avšak necelý rok nato, 11. června 1922, byl povolán do Říma, kde Pius XI. (papežem 1922–1939), zřejmě s ohledem na diplomatické schopnosti a iniciativu, jež mons. Costantini reprezentoval, mu sdělil rozhodnutí jmenovat ho apoštolským delegátem v Číně. Ke jmenování poté došlo 12. srpna téhož roku.

Costantini odešel do Číny poté, co předchází pokusy Svatého stolce během světové války ustavit diplomatickou misi se setkaly s nesouhlasem francouzské vlády, která nadále uvažovala o tom, že zřídí protektorát nad katolickými misemi na Dálném východě. Nová misijní politika Svatého stolce byla vytyčena 30. listopadu 1919 apoštolským listem⁸ *Maximum illud*⁹ Benedikta XV. (papežem 1914–1922) a krátce nato fran-

5 Rapalská smlouva (italsky *Trattato di Rapallo*; srbsky *Rapalski sporazum*; chorvatsky *Rapalski ugovor*; slovinšsky *Rapalska pogodba*) byla podepsána v Rapallu v Ligurii (provincie Janov) 12. listopadu 1920 a řešila hraniční spory mezi Italským královstvím a Královstvím Srbů, Chorvatů a Slovinců. Podle smlouvy se město Fiume (Rijeka) mělo stát samostatným svobodným státem (*Stato libero di Fiume*), čímž by skončila vojenská okupace. Tato část smlouvy byla revidována v roce 1924 Římskou smlouvou, která Fiume přiřkla Itálii (*provincia di Fiume*, též *provincia del Carnaro*, 1924–1945).

6 Titulární biskup (*episcopus titularis*), „biskup v krajích nevěřících“ (*episcopus in partibus infidelium*), je biskup, který nespravuje skutečnou diecézi, ač byl řádně vysvěcen na biskupa. Titulární biskupové působí jako pomocní biskupové, jako úředníci Římské kurie nebo v diplomatických službách Svatého stolce, případně plní jiná speciální poslání, uložená jim buď papežem, nebo biskupskou konferencí. Tito biskupové nesou titul staré, dnes již neexistující (ztracené) diecéze.

7 Titulární biskupství hieropolské (*episcopatus titularis Hierapolitanus in Phrygia*) bylo pojmenováno podle antické Hieropole nedaleko dnešního Pamukkale v jižním Turecku.

8 Apoštolský list (*Epistola Apostolica*) je druh církevního dokumentu, který církevní autorita, především papež nebo biskupové, adresují ve formě dopisu věřícím. Podle právní závažnosti stojí apoštolský list na čtvrtém místě, za apoštolskou konstitucí (*Constitutio Apostolica*), encyklikou (*Epistola Encyclica*) a apoštolskou exhortací (*Exhortatio Apostolica*). Stejně jako jiné církevní dokumenty je označován prvními slovy textu, zpravidla dvěma až třemi.

9 Benedictus PP. XV: *Epistula Apostolica Maximum illud ad Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcopos orbis catholici de fide catholica per orbem terrarum propaganda*. Dostupné online z: <http://www.vatican.va/holy_father/benedict_xv/apost_letters/do

couzský biskup Jean-Baptiste Budes de Guébriant¹⁰ byl poslán jako apoštolský vizitátor¹¹ do Číny (1919–1920), aby posoudil možnosti realizace nových pravidel. Costantini byl pověřen úkolem provádět nové programy Svatého stolce:

- posílit v misiích význam domácího (tedy čínského) kléru, dosud udržovaného v podřízeném postavení;
- zbavit misie jakéhokoli cizího protektorátu, zejména francouzského, aby nebyly z čínské strany považovány za nástroj koloniální politiky.

Nebyl to snadný úkol, protože zasahoval proti hluboce zakořeněným zájmům a narušoval privilegované pozice. Zatímco na jedné straně se Costantini mohl opřít o některé misionáře otevřené novým myšlenkám, jako byl belgický misionář Frédéric-Vincent Lebbe¹², jiní, zejména Francouzi, tuto myšlenku silně kritizovali. Costantini na kritiku veřejně nereagoval, aby zabránil narůstání sporu, který by mohl být v neprospěch církve, na druhou stranu si byl jist, že jeho politika je správná, i když bude ještě delší dobu trvat, než vydá nejlepší výsledky.

Costantiniho dílo bylo korunováno událostmi velkého významu, jako byl

- první čínský koncil, který se konal v Šanghaji od 15. května do 12. června 1924;
- biskupské vysvěcení šesti čínských biskupů, jež se konalo v Římě dne 28. října 1926, první po třech stoletích od vy-

cuments/hf_ben-xv_apl_19191130_maximum-illud_lt.html>.

10 Jean-Baptiste Marie Budes de Guébriant (čínským jménem 光若翰 *Guāng Ruòhàn*) (11. prosince 1860–6. března 1935) byl katolický misionář ze Společenství zahraničních misí v Paříži (*Société des Missions Étrangères de Paris*, též *Les Missions Étrangères de Paris*). V Číně působil od roku 1883. V roce 1921 byl jmenován generálním představeným (či generálním superiorem) této misijní instituce, jímž byl až do své smrti v roce 1935.

11 Apoštolský vizitátor (*visitor apostolicus*) je v katolické církvi papežský zástupce s přechodným posláním k provedení kanonické vizitace relativně krátkého trvání. Je pověřen prověřit zvláštní okolnosti v diecézi nebo zemi a na závěr seřetření předložit zprávu Svatému stolci. Apoštolští vizitátoři jsou také jmenováni k vizitaci různých provincií náboženského řádu, kdykoliv, podle soudu papeže, to je užitečné nebo nezbytné. Přesné pravomoci vizitátora jsou známy pouze z papežova pověřujícího listu. Úřad vizitátora zaniká, jakmile předloží svou zprávu Svatému stolci prostřednictvím Svaté konzistoriální kongregace (*Sacra Congregatio Consistorialis*), jedné z kongregací Římské kurie, nynější Kongregace pro biskupy (*Congregatio pro Episcopis*).

12 Otec Frédéric Vincent-Lebbe (čínským jménem 雷鳴遠 *Léi Míngyuǎn*) (19. srpna 1877–24. června 1940) byl katolický misionář z řádu lazaristů v Číně, jehož přímluva vedla papeže k tomu, že jmenoval první rodilé čínské biskupy. Rozhodl se stát čínským občanem v době, kdy se misionáři v Číně těšili právním výsadám, včetně vyjmutí z čínského práva. V roce 1940 byl v době občanské války v Číně zajat čínskými komunisty a téhož roku zemřel. V Číně založil mimo jiné Kongregaci menších bratří sv. Jana Křtitele (francouzsky *Congrégation des Petits Frères de Saint-Jean-Baptiste*; latinsky *Parvi Fratres a S. Joanne Baptista*; čínsky 耀漢小兄弟會 *Yàohàn xiǎo xiōngdì huì*).

svěcení prvního čínského biskupa, dominikána Gregoria Lo¹³;

- založení Katolické univerzity v Pekingu (北京輔仁大學 *Běijīng Fúrén dàxué*, Catholic University of Peking) (1925)¹⁴.

Na počátku roku 1933 se Costantini musel vrátit do Itálie a podstoupit lékařské kontroly, které skončily jeho definitivním odvoláním z Dálného východu. Nepřestal se však zabývat problémy misionářů, naopak byl nejdříve jmenován poradcem Svaté kongregace pro šíření víry¹⁵ (3. prosince 1933), poté jejím sekretářem (17. prosince 1935) a pak rektorem *Pontificio Ateneo*, dnešní Papežské univerzity Urbaniana.¹⁶

Během tohoto období byl mons. Costantini pověřen Svatým oficiem (*Sacra Congregatio Sancti Officii*) na žádost *Propagandy Fide* překladem rituálu do jazyka mluveného na Východě (9. května 1942), což bylo později rozšířeno i na mši (12. dubna 1949). V tomto období byla rovněž instituována církevní hierarchie v Číně (11. dubna 1946) a otevřena Kolej sv. Petra Apoštola (*Pontificio Collegio di S. Pietro apostolo*) (29. června 1948) v Římě, mimo jiné i pro čínské duchovní.

Dne 12. ledna 1953 byl mons. Celso Costantini jmenován kardinálem a poté 22. května 1954 kancléřem římskokatolické církve (*cancellarius Sanctae Romanae Ecclesiae*). Zemřel 17. října 1958 v Římě.

COSTANTINI APOŠTOLSKÝM DELEGÁTEM (1922–1933)

Mons. Celso Costantini byl jmenován apoštolským delegátem¹⁷ v Číně 12. srpna 1922 speciálně za účelem posílení

13 Gregorio Lo (Luo Wen-cao, 羅文藻 *Luó Wénzǎo*, též Gregorio López, Lo Wen-Tsao, Lo Wenzao apod.) (1611/1616–27. února 1691) byl první čínský kněz a první (až do začátku 20. století jediný) čínský biskup. Měl styky s františkány i dominikány, ale pokud jde o čínské obřady, byl stoupencem jesuitské akomodační metody.

14 Tato univerzita fungovala až do roku 1952, kdy byla násilně uzavřena vládou Čínské lidové republiky. Obnovena byla roku 1961 na Taiwanu pod jménem Katolická univerzita Fu-žen (輔仁大學 *Fúrén dàxué*, Fu Jen Catholic University).

15 Svatá kongregace pro šíření víry (latinsky *Sacra Congregatio de Propaganda Fide*; italsky *Sacra Congregazione de Propaganda Fide*; čínsky 聖座傳信部 *Shèngzuò chuánxìnbù*) byla jedna z kardinálských kongregací Římské kurie, založená po několika neúspěšných pokusech Řehořem XV. (papežem 1621–1623) bulou *Inscrutabili Divinae Providentiae* z 22. června 1622. Instituce byla určena k tomu, aby dohlížela na práci jednotlivých římskokatolických misionářských řádů a společností, které nepodléhaly portugalskému ani španělskému královskému patronátu, a koordinovala ji.

16 Papežská univerzita Urbaniana (latinsky *Pontificia Universitas Urbaniana*; italsky *Pontificia Università Urbaniana*) byla založena 1. srpna 1627 bulou *Immortalis Dei Filius* Urbana VIII. (papežem 1623–1644) pod názvem *Pontificio Ateneo*. Jan XXII. (papežem 1958–1963) nařízením *Fidei Propagandae* z 1. října 1962 jí udělil titul Papežská univerzita.

17 Apoštolský delegát je reprezentant Svatého stolce bez diplomatického statutu. Apoštolský delegát je vyslán do zemí, s nimiž

lokalizace čínské církve. Byl si plně vědom celkové situace tamní církve. S ohledem na svou nadcházející cestu do Číny napsal: „Vybavuji si před sebou, v panoramatickém obraze, zhruba padesát biskupů působících v celé Číně. Všichni jsou cizinci, všichni jsou členy náboženských kongregací. Je tohle církev, kterou by Kristus chtěl? Jestliže se katolické náboženství jeví Číňanům jako zahraniční import, spojený se zahraničními politickými zájmy, je to opravdu chyba Číňanů? ...“¹⁸ Později o předcházející evangelizaci v Číně napsal: „Apoštolská metoda chyběla, misie byly pěstovány, ale nikoli církev. Misie byly zaměřovány s církví. To co chybělo, nebylo místní duchovenstvo, ale lokální hierarchie, vznikající z místního duchovenstva.“¹⁹

Ještě před tím, než byl mons. Costantini poslán do Číny jako apoštolský delegát, se Svatý stolec snažil vyslat do Číny svého zástupce k řešení určitých problémů spojených s misijní činností. V té době Francie disponovala velkými pravomocemi, pokud jde o katolické misie, protože nad nimi měla „protektorát“. Když tedy Svatý stolec určil mons. Costantiniho k vyslání do Číny, bylo třeba zvláštní opatrnosti, a byl proto požádán, aby zachoval absolutní mlčenlivost o svém úkolu.

Intence apoštolského listu *Maximum illud* nové misijní politiky Svatého stolce shrnul mons. Costantini do pěti zásad:

- Zástupce Svatého stolce je čistě náboženskou osobou. Jeho pozice by neměla mít žádný politický přídech.
- Buďte přátelští a milí ke každému, bez ohledu na to, zda jde o čínské úředníky, nebo zahraniční diplomaty. Zachovejte si vlastní nezávislost. Nezajímejte se o výhody zahraničních mocností. Jsem pod vedením papeže a sloužím pouze papeži.
- Svatý stolec se nesmí míchat do politiky. Někdy politika vstoupí do náboženských kruhů, ale to je jen dočasné.
- Svatý stolec nemá imperiální ambice v Číně. Neexistuje žádná souvislost mezi politikou zahraničních mocností a Svatým stolicem. Svatý stolec se zajímá o Čínu a doufá, že se Čína stane silnou. Je stoupencem názoru, že Čína patří Číňanům.
- Církev je univerzální, protože její prací je služba. Církev má zásadu, že místní kněží by se měli stát biskupy. Po vzniku místní hierarchie budou závazky misionářů považovány za ukončené. Měli by pak odejít co nejdříve na jiné místo a otevřít nové prostory pro misie.

Dne 8. listopadu 1922 mons. Costantini přijel do Hongkongu a odhalil svou identitu jako zástupce Svatého stolce. Pak se vydal na rychlou seznamovací cestu po celé čínské katolické církvi. Současně podpořil svolání synodu celé církve. Během

Vatikán neudrzuje diplomatické styky. Jeho úlohou je udržovat styk s místní církevní hierarchií, avšak nemá pověření jednat s vládou hostující země. Krom toho se zajímá o situaci církve v dané zemi či regionu a shromažďuje či předává relevantní informace Svatému stolci).

18 Costantini, Celso: *Con i missionari in Cina. Memorie di fatti e idee*. Roma: Unione Missionaria del Clero 1946, vol. I: 47.

19 *Tamtéž*: 275, 484.

jeho turné vyslanci jednotlivých cizích mocností nabízel, že ho doprovodí k návštěvám ministrů čínské vlády. Avšak mons. Costantini uctivě odmítal jejich dobře míněné gesto. Aby se vyhnul jakémukoli spojení s cizími mocnostmi, nezřídil ani úřad Apoštolské delegace ve Vyslanecké čtvrti²⁰. Když šel navštívit čínského ministra zahraničí Ku Wej-füna (Wellington Koo)²¹, také vysvětloval, jak je postavení církve odlišné od postavení zahraničních mocností. Církev podle něj ukazuje lidem skutečný smysl života a morální sílu víry. Neobtěžuje jinými věcmi.

Po příjezdu do Pekingu dne 18. července 1923 si mons. Costantini brzy uvědomil, že vzpomínka na vizitaci mons. De Guébriant je stále velmi živá. Zejména zdůraznil naléhavost provádět nové misijní směrnice Svatého stolce.²² V tomto duchu podporoval periodická biskupská setkání, jež tehdy probíhala v pěti církevních oblastech Číny. Po jistou dobu se jich sám účastnil, a získával je pro přípravu a organizaci prvního národního koncilu katolické církve v Číně.

PRVNÍ ČÍNSKÝ NÁRODNÍ KONCIL

Šanghajský koncil (latinsky *primum Concilium Plenarium Sinense*, též *primum Concilium Plenarium seu Nationale Sinense*; čínsky 第一次全國教務會議 *Dì yī cì quánguó jiàowù huìyì*) byl důležitou a slavnostní událostí. Závěrečný ceremoniál s dlouhým průvodem asi padesáti biskupů a stovek kněží přilákal tisíce diváků a znamenal památný den pro katolickou církev. Koncil předložil na svém jednání několik církevních zákonů, které pro čínský lid měly několik pozitivních rysů. Jeho komise začaly provádět novou strategii za využití nových misijních metod. Většina čínských katolíků s nadšením přijala nové přístupy. Bohužel se však setkaly s poměrně silným odporem ze strany některých značně konzervativních vedoucích představitelů mezi zahraničním duchovenstvem. Zároveň většina misionářů je téměř zcela ignorovala a pokračovala v práci v souladu s tradičnější linií.

20 Pekingská vyslanecká čtvrt byla oblast v Pekingu, kde se v letech 1861 až 1959 nacházela řada zahraničních vyslanectví. V čínštině je známa jako Tung tiao-min siang (東交民巷 *Dōng jiāomín xiàng*) podle názvu *chu-tchungu* (衚衕 *hútòng*), tradiční úzké uličky v Pekingu, protínající tuto oblast. Nachází se na východ od náměstí Nebeského klidu.

21 Ku Wej-tün (顧維鈞 *Gù Wéijūn*), V. K. Wellington Koo (29. ledna 1887–14. listopad 1985), také známý jako Koo Vi Kyuin, Ku Wei-chun, byl přední čínský diplomat. Byl jedním z představitelů Čínské republiky na Pařížské mírové konferenci v roce 1919, sloužil jako velvyslanec ve Francii, Velké Británii a Spojených státech, účastnil se založení Společnosti národů a později i Organizace spojených národů, v letech 1957–1967 byl soudcem Mezinárodního soudního dvora v Haagu. Mezi říjnem 1926 a červnem 1927, kdy byl ve funkci ministra zahraničních věcí, byl současně i úřadujícím předsedou vlády a prozatímním prezidentem Čínské republiky.

22 Costantini, Celso: „Monseigneur J. Bude de Guébriant“, in: *Dossiers de la Commission Synodale*, April 1935; uveřejněno v: *Bullettin de la Société des Missions Étrangères de Paris*, N° 163, Juillet 1935: 461.

Dne 15. května 1924, po dvou letech příprav, mons. Costantini zahájil v šanghajské katedrále sv. Ignáce v Sü-tia-chuej (čtvrti Evropanům známé jako Zi-ka-wei)²³ první koncil čínské katolické církve, jehož se účastnilo 42 biskupů (17 Francouzů, 10 Italů, 5 Belgičanů, 4 Španělé, 4 Nizozemci a 2 Němci) a 5 apoštolských prefektů²⁴. Závěrečný ceremoniál se opět konal v katedrále sv. Ignáce dne 12. června 1924.

Na 115 účastníků koncilu, patřících k různým národnostem a náboženským řádům, pocházejících ze všech částí Číny, se setkalo poprvé na valném shromáždění od té doby, co bylo evangelium před mnoha staletími uvedeno do Číny. Mezi apoštolskými prefekty byli i dva Číňané, františkán Odoricus Cheng He-de a lazarista Melchior Sun De-zhen, jmenování v roce 1924, kteří o dva roky později patřili mezi šest prvních nově vysvěcených čínských biskupů. Mezi dalšími účastníky byl např. opat trapistů²⁵, 13 zástupců diecézí a několik zástupců řeholních řádů a čínského diecézního duchovenstva. Kromě výše uvedených apoštolských prefektů se účastnili i budoucí první čínští biskupové Aloysius Chen Guo-di, Philippus Zhao Huai-yi, Josephus Hu Jo-shan (viz níže) a dále:

- Peter Tcheng Ngnou-tang (Cheng Yutang) (成玉堂 *Chéng Yùtáng*) (27. ledna 1878–10. března 1942), pozdější (od roku 1932) apoštolský prefekt Chung-tungu (洪洞宗座監牧區 *Hóngdòng zōngzuò jiānmùqū*), provincie Šan-si (山西省 *Shānxī Shěng*);
- Jacobus Zhang (張雅各 *Zhāng Yǎgè*) (21. března 1856–31. ledna 1935) z apoštolského vikariátu Si-wan-c' (西灣子 *Xīwānzi*), tehdejší provincie Čachar (察哈爾 *Cháhāěr*) ve východní části dnešního Vnitřního Mongolska;
- Simon Ni (倪... *Ní...*) (1840–1929) ze Šanghaje, patřil k nejstarším účastníkům koncilu;
- Lucas Yang, S.J. (楊維時 *Yáng Wéishí*) ze Šanghaje, pozdější (od 1936) děkan Tchang-mu-čchiao (唐墓橋總本堂區 *Tángmùqiáo zōngběntángqū*);
- Firminus Shen, S.J. (沈錦標 *Shěn Jǐnbāo*) (asi 1846–1929) ze Šanghaje;
- Josephus Zhou Ji-Shi, C.M. (周濟世 *Zhōu Jìshì*) (23. ledna 1892–?1972), pozdější (od roku 1931) apoštolský vi-

23 Katedrála sv. Ignáce (latinsky *ecclesia S. Ignatii de Zikawei*, čínsky 聖依納爵主教座堂 *Shèng Yìnàjué zhǔjiào zuòtáng*), též katedrála v Sü-tia-chuej (徐家匯天主教堂 *Xújiāhuì tiānzhǔ jiàotáng*) je novogotická stavba, postavená francouzskými jesuity v letech 1905–1910. Kdysi byla známa jako největší kostel Dálného východu. Od roku 1960 je sídlem šanghajského biskupa. Dnes je obklopena moderní výstavbou.

24 Apoštolský prefekt (latinsky *praefectus apostolicus*; čínsky 宗座監牧 *zōngzuò jiānmù*) spravuje jménem římského biskupa, tj. papeže, místní (partikulární) církev na misijním území, která dosud nebyla ustanovena jako diecéze. Zpravidla je předstoupněm pro zřízení apoštolského vikariátu.

25 Trapisté, Řád cisterciáků přísné observance (*Ordo Cisterciensis Strictioris Observantiae*, O.C.S.O.), vznikl roku 1664 reformou cisterciáckého řádu, jejímž iniciátorem byl Armand Jean Le Bouthillier de Rancé (1626–1700). Ten byl tehdy opatem v klášteře La Trappe (odtud trapisté) ve francouzské provincii Normandie.

kár²⁶ Pao-tingu (保定宗座代牧區 *Bǎodìng zōngzuò dài-mùqū*), provincie Che-pej (河北省 *Héběi Shěng*), od 1946 metropolitní arcibiskup Nan-čchangu (南昌 *Nánchāng*), provincie Ťiang-si (江西省 *Jiāngxī Shěng*).

VYSVĚCENÍ PRVNÍCH ČÍNSKÝCH BISKUPŮ

Jedním z důležitých výsledků úsilí mons. Costantiniho bylo to, že v roce 1926 mohl přivést šest čínských kněží do Říma, aby je papež Pius XI. ustanovil biskupy (28. října). Byl to první krok k zřízení místní čínské katolické hierarchie, jímž „se tak otevřela nová éra v dějinách misíí v Číně“.²⁷ Novými biskupy byli jmenováni:

- Aloysius Chen Guo-di (též Tchen Chao-t'ien) (陳國砥 *Chén Guódǐ*), O.F.M. (15. listopadu 1875–9. března 1930), od 10. května 1926 apoštolský vikář Fen-jangu (汾陽宗座代牧區 *Fényáng zōngzuò dài-mùqū*), provincie Šan-si (山西省 *Shānxī Shěng*);
- Odoricus Simon Cheng He-de (též Tcheng ...) (成和德 *Chéng Héde*), O.F.M. (22. září 1873–14. listopadu 1928), od 2. března 1924 apoštolský prefekt Pchu-čchi (蒲圻宗座監牧區 *Púqí zōngzuò jiānmùqū*), provincie Chu-pej (湖北省 *Húběi Shěng*);
- Josephus Hu Jo-shan (též Hou Joo-shan) (胡若山 *Hú Ruòshān*), C.M. (22. února 1881–28. srpna 1962), od 30. července 1926 apoštolský vikář Tchaj-čou (台州宗座代牧區 *Táizhōu zōngzuò dài-mùqū*), provincie Če-ťiang (浙江省 *Zhèjiāng Shěng*);
- Melchior Sun De-zhen (též Souen ...) (孫德禎 *Sūn Dézhēn*), C.M. (19. listopadu 1869–23. srpna 1951), od 15. dubna 1924 apoštolský prefekt Li-sienü (蠡縣宗座監牧區 *Líxiàn zōngzuò jiānmùqū*), provincie Che-pej (河北省 *Héběi Shěng*);
- Philippus Zhao Huai-yi (též Tchao ...) (趙懷義 *Zhào Huáiyì*) (1. října 1880–14. října 1927), od 10. května 1926 apoštolský vikář Süan-chua (宣化宗座代牧區 *Xuānhuà zōngzuò dài-mùqū*), provincie Che-pej;
- Simon Zhu Kai-min (též Chu nebo Tsu Kai-min) (朱開敏 *Zhū Kāimǐn*), S.J. (30. října 1868–22. února 1960), od 2. srpna 1926 apoštolský vikář Chaj-menu (海門宗座代牧區 *Hǎimén zōngzuò dài-mùqū*), provincie Ťiang-su (江蘇省 *Jiāngsū Shěng*).

I po návratu z Říma do Číny se mons. Costantini nadále staral o svěcení nových čínských biskupů. Dne 2. července 1928 vysvětil mons. Petera Cheng You-you (程有猷 *Chéng Yǒuyóu*) (1881–1935), apoštolského vikáře Süan-hua (宣化 *Xuānhuà*), provincie Che-pej. Dne 24. února 1930 odešel do Čchung-

26 Apoštolský vikář (latinsky *vicarius apostolicus*; čínsky 宗座代牧 *zōngzuò dài-mù*) spravuje místní (partikulární) církev na misijním území, jehož forma územní jurisdikce je vyšší než apoštolská prefektura a nižší než misijní diecéze.

27 Costantini, Celso: *Con i missionari in Cina*, op. cit., vol. I: 462.

-čchingu (重慶 *Chóngqìng*), aby vysvětlil dva biskupy pro provincii S'-čchuan (四川省 *Sichuān Shěng*), jimiž byli mons. Francis Xavier Wang Ze-pu (též Wang Tse-pu) (王澤浦 *Wáng Zépǔ*) (1872–1959), apoštolský vikář Wan-sien (萬縣 *Wànxian*), a mons. Paul Wang Wen-cheng (též Uamuencem) (王文成 *Wáng Wénchéng*) (1881–1961), apoštolský vikář Šun-čchingu (順慶 *Shùnqìng*). Dne 12. října 1930 vysvětlil mons. Francise Liu Jin-wena (též Liu Chiu-wen, Liou King wen) (劉錦文 *Liú Jīnwén*) (1872–1956), apoštolského vikáře Fen-jangu (汾陽 *Fényáng*), provincie Šan-si. Mezitím i další čínští biskupové byli vysvěceni jak v Římě, tak v Číně.

ZMĚNY V ORGANIZACI ČÍNSKÉ CÍRKVE

Mons. Costantini také věnoval velké úsilí formování místního duchovenstva v Číně. Proto, v návaznosti na rozhodnutí šanghajského koncilu z roku 1924, se snažil o zřizování hlavních regionálních seminářů. Regiony (zahrnující několik diecézí) mohly lépe využívat své zdroje a personál pro lepší výcvik čínských kněží po celé Číně.

Dne 26. března 1925 Celso Costantini odešel do Kchaj-fengu (開封 *Kāifēng*), aby se setkal se všemi ordináři provincie Čchonan (河南省 *Hénán Shěng*) a prodiskutoval otázku regionálního semináře. 29. května téhož roku jim napsal o potřebě podat oficiální žádost o pomoc Svaté kongregaci pro šíření víry (latinsky *Sacra Congregatio de Propaganda Fide*; italsky *Sacra Congregazione de Propaganda Fide*; čínsky 聖座傳信部 *Shèngzuò chuánxìnbù*).²⁸

Byl toho názoru, že nestačí, když profesori v semináři jsou zběhlí v latinském jazyce, zejména při výuce filosofie, ale měli by také dobře zvládnout čínský jazyk, aby lépe vysvětlovali složité pojmy a termíny. V lednu 1927 mons. Costantini založil místní Kongregaci učedníků Páně (latinsky *Congregatio Discipulorum Domini*; čínsky 主徒會 *Zhǔtúhuì*) s cílem poskytnout lepší vzdělání čínským kněžím a vybavit je tak pro apoštolát mezi vzdělanci.

Veškeré úsilí mons. Costantiniho, jak v Číně (1922–1933), tak v Římě (jeho práce se Svatou kongregací pro šíření víry), dosáhlo vrcholu ustavením katolické hierarchie v Číně 11. dubna 1946. Asi 20 z celkem 106 církevních území bylo tehdy přiděleno do péče čínských biskupů. Kromě toho mons. Costantini také přispěl k tomu, že papež Pius XI. zrušil zahraniční patronát nad katolickými misemi v Číně (15. června 1926) a že bylo dosaženo konečného vyřešení sporu o obřady (8. prosince 1939).

28 Svatá kongregace pro šíření víry byla jedna z kardinálských kongregací Římské kurie, založená roku 1622 Řehořem XV. (papežem 1621–1623) k tomu, aby dohlížela na práci jednotlivých římskokatolických misionářských řádů a společností, které nepodléhaly portugalskému ani španělskému královskému patronátu, a koordinovala ji.

LOKALIZACE A INKULTURACE ČÍNSKÉ KATOLICKÉ CÍRKVE

„Když jsem v roce 1922 přijel do Číny jako apoštolský zmocněnec“, psal Costantini, „nabyl jsem dojem, že starověký čínský svět se zhroutil společně s císařstvím a že v důsledku silného a bolestivého odhodlání jejich obyvatel vzniká nová Čína. Měl jsem také pocit, že poslední encyklika *Maximum illud* (1919) obrátila poslední stránku dějin misionářství a otevřela novou éru bohatou na historické zkušenosti a plnou nové energie. Teprve poté, co se misie v Číně zbavily své statické a dočasné povahy, může být ustavena čínská hierarchie a namáhavé a velmi dlouhé apoštolské dílo dosáhne zralých výsledků. Během tohoto období změny a revolučního bujení jsem si pomyslel, že v zemi, která má velmi staré umění a opatruje skutečné umělecké hodnoty, by se katolické umění mělo přizpůsobit novým trendům v evangelizaci.“²⁹

Pro mons. Costantiniho problematika lokalizace a inkulturace církve v Číně, i když sám tyto termíny nepoužíval, byly jasné a navzájem příbuzné. V současné době se oba termíny běžně používají, avšak pro mnohé se staly dvěma odlišnými záležitostmi.

Lokalizace označuje proces, jímž se církev stává opravdu místní (lokální, domorodou), se svými základními strukturami a institucemi, které provozuje značně autonomně především místní personál, jenž může lépe vycházet vstříc potřebám místní komunity, a to jak katolické, tak nekatolické.

Inkulturace je proces křesťanské víry, mající kořeny v místní kultuře a vyjadřovaný místními formami a způsoby, přičemž hodnoty těchto místních kultur vstupují do katolické víry, aby ji obohatily. Jednoduše řečeno, je to zakořenění a integrace křesťanské víry v dané kultuře.

Úlohu mons. Costantiniho v procesu lokalizace katolické církve v Číně je třeba uvést do historického kontextu doby. Zejména především pod vlivem apoštolského listu *Maximum illud* papeže Benedikta XV. z roku 1919, když ještě Costantini byl v Itálii, se začal důkladně zajímat o otázku místních čínských duchovních a problematiku lokalizace církve v Číně. V té době tzv. tiencinské hnutí, vedené lazaristickými misionáři Frédérikem-Vincentem Lebbe (1877–1940) a Anthony Cottou (1872–1957), vytvořilo horké klima kolem situace církve v Číně.³⁰ Od roku 1914 Lebbe a Cotta začali klást otázky, týkající se misijních metod v Číně. Zahrnovaly taková témata, jako

- proč čínští kněží nemají stejná privilegia jako zahraniční misionáři;
- proč biskupové nejsou vybíráni z řad čínského duchovenstva, aby spravovali misijní území;
- proč čínští katolíci nemohou ukázat své vlastenectví a usilovat o úplnou nezávislost své země;

29 Costantini, Celso et al.: *Zhongguo Tianzhujiao Meishu* (Katolické umění v Číně). Taizhong: Guangqi Press 1968: 12.

30 Blíže viz Leclercq, Jacques: *Thunder in the Distance: The Life of Pere Lebbe*. Burlington: Sheed & Ward 1958.

- proč by katolické mise měly přijímat patronát cizích vlád (zejména Francie);
- proč misijní kongregace budují vlastní náboženské „kolonie“, místo aby budovaly církve apod.

O dva roky později, když se francouzský konzul v Tiencinu, ve jménu francouzského protektorátu nad křesťanskými misemi, pokusil anektovat pozemek spojující francouzskou koncesi s katedrálou, Cotta a Lebbe se otevřeně postavili na stranu Číňanů ve městě proti tomuto opatření. Rovněž informovali Vatikán o tajné dohodě mezi misijním biskupem a konzulem. Tyto otázky vyvolaly bouřlivé reakce jak v Číně, tak v Evropě. Řím si byl plně vědom problémů. V roce 1919 Svatý stolec jmenoval apoštolského vikáře Kantonu, jímž byl tehdy mons. Jean-Baptiste Marie Budes de Guébriant (1860–1935), apoštolským vizitátorem všech misí v Číně s cílem shromáždit objektivní údaje o stavu misí. Výsledky jeho podrobného šetření byly předloženy Svatému stolci v červnu 1920. Biskup potvrdil pozorování pátera Lebbeho a zejména potřebu zformování čínského duchovenstva a postupného jmenování místních biskupů.

V Číně si mons. Costantini byl hluboce vědom významu umění v determinaci odezvy lidí na křesťanskou víru a byl odhodlán provádět politiku adaptace pomocí umělecké misijní činnosti. K jeho úsilí o inkulturaci křesťanské víry výrazně přispěla jeho vlastní vnímavost kultury a umění.

Již v roce 1923, tedy rok po svém příjezdu do Číny, mons. Costantini podpořil rozvoj specifického čínského křesťanského umění. Příležitost se naskytla, když dva apoštolští prefekti, mons. Edward John Galvin, S.S.C.M.E. (čínským jménem 高爾文 *Gāo Ěrwén*) (1882–1956) z Chan-jangu (漢陽 *Hànyáng*), provincie Chu-pej (湖北省 *Húběi Shěng*), a mons. James Edward Walsh, M.M. (čínským jménem 華理柱 *Huá Lǐzhù*) (1891–1981) z Ťiang-menu (江門 *Jiāngmén*), provincie Kuang-tung (廣東省 *Guǎngdōng Shěng*), mu poslali dopis s informacemi a dotazy ohledně jejich záměrů v oblasti čínského křesťanského umění. Místo formálního komentáře Costantini odpověděl poměrně dlouhou esejí o historii a principech adaptace a o její naléhavé potřebě v Číně.

Zásady a přesvědčení mons. Costantiniho týkající se umělecké inkulturace byly zcela jasné:

- západní styl umění se nehodí do Číny;
- západní křesťanské umění používané v Číně vyvolává dojem, že křesťanství je západní, nikoli univerzální náboženství;
- křesťanská církev v celé své historii přijímala a adaptovala místní umělecké formy;
- čínské umění a kultura poskytuje mnoho příležitostí pro přijetí a adaptaci.

Aby nasměroval církev tímto směrem, mons. Costantini předložil Šanghajskému národnímu koncilu jako jeden ze svých návrhů mimo jiné: „*Při stavbě a výzdobě posvátných budov a rezidencí misionářů by se neměly používat styly cizího umění, ale měly by se užívat, podle možností, formy místního umění čínského lidu.*“

Proto, když se mons. Costantini zabýval praktickým rozhodnutím šanghajského koncilu stavět velké semináře, vstoupila do hry jeho umělecká citlivost a to, že znal odborníky. Pozval do Číny belgického benediktinského architekta Dom. Adelberta Gresnigta (1877–1965), s nímž se setkal v Montecassinu, a požádal ho, aby se seznámil s čínskými architektonickými styly, aby bylo možné navrhnout budovy v místním stylu. Gresnigt, který přijel do Pekingu v roce 1925, brzy zvládl ducha čínského umění, vytvořil plány Katolické univerzity v Pekingu (北京輔仁大學 *Běijīng Fūrén dàxué*, Catholic University of Peking) a dohlížel na její stavbu, dodal plány regionálních seminářů v Hongkongu a Kchaj-fengu (開封 *Kāifēng*) a čtvrtí Kongregace učedníků Páně v Süan-chua (宣化 *Xuānhuà*) apod. Ve svých budovách využil prvky tradičního čínského umění, avšak naplnil je novým křesťanským duchem.

Během slavnostního otevření nové budovy Katolické univerzity (14. listopadu 1929) mons. Costantini prohlásil: „*Tato grandiózní budova byla koncipována v moderním čínském stylu a nádherně zapadá do strohého a ušlechtilého kontextu Pekingu. Číňané pocítují, že Katolická univerzita se nechce vnučovat městu jako něco podivného či nepřátelského, ale vzkvétat a růst přirozeně jako jedna z krásných květin čínské kultury.*“³¹

Mons. Costantini chtěl také, aby některé kostely byly postaveny v čínském stylu, ale často neměl úspěch. Jedním z příkladů je kostel svaté Terezie (St. Teresa's Church, 聖德肋撒堂 *Shèng Tēlēsā táng*) v Kowloonu. Na Costantiniho žádost Dom Gresnigt předložil dvě varianty plánů hongkongskému apoštolskému vikáři mons. Enricovi Valtortovi, P.I.M.E. (čínským jménem 恩理覺 *Ēn Lǐjué*) (1883–1951), jemuž se obě líbily. Bohužel stavební komise, vedená portugalským katolíky, neocenila myšlenku čínského stylu kostela a požádala místního architekta, aby plány změnil.

Biskup Costantini rovněž vyhledával a podporoval čínské křesťanské umělce. V roce 1929 se setkal s Čchen Jüan-tuem (陳緣督 *Chén Yuándū*, vl. jm. 陳熙 *Chén Xū*) (1903–1967), mladým umělcem vynikajícího talentu. Seznámil ho mimo jiné i s ranými díly italských umělců a dal mu ke studiu některá díla křesťanského náboženství. Čchen Jüan-tuovy obrazy s křesťanskou tematikou se záhy staly symbolem nového čínského křesťanského umění. V roce 1932 Čchen Jüan-tu přijal křesťanství a jméno Luke. Později přednášel umění na Katolické univerzitě v Pekingu, kde založil skupinu čínských katolických umělců. Postupně tam vzniklo více než 180 děl čínského křesťanského umění. V roce 1938 byla na popud mons. Costantiniho uspořádána řada putovních výstav v Budapešti, Vídni a Vatikánu.

ZÁVĚREM

Úsilí mons. Celsa Costantiniho v oblasti lokalizace katolické církve mělo jistý úspěch, ale setkávalo se se silným odporem v oblasti inkulturace. Costantini si byl plně vědom toho, jak je

31 Costantini, Celso: *Con i missionari in Cina*, op. cit., vol. II: 128.

obtížné zasadit křesťanskou víru do čínské kultury vzhledem k převažující konzervativní mentalitě mezi zahraničními misionáři a západnímu způsobu přípravy jak místního duchovenstva, tak prostých věřících.

K neúspěchu Costantiniho snah o inkulturaci víry přispívaly i další vnější faktory, zejména politické nepokoje, které trvaly několik desetiletí. Následovala změna vlády, která přinesla náboženské restriktce. Nicméně určitých výsledků bylo dosaženo. Sám mons. Costantini napsal: „Když jsem roku 1922 přijel do Číny, misíí tam bylo 57. Když jsem v roce 1933 odjížděl, misíí tam bylo 121. A z nich 23 bylo svěřeno čínským představeným.“³² Čínský učenec Ku Wei-min (též Gu Wei-ming³³, 顧衛民 Gù Wèimín) napsal: „Z několika důvodů byly účinky inkulturace, prováděné na počátku 20. století moudrými osobnostmi, jako Costantini, limitovány. Ale ve srovnání s předchozím stoletím se minimalizoval „koloniální“ charakter církve.“³⁴

Monsignor Celso Costantini

32 *Tamtéž*, vol. I: 268.

33 V latinkové podobě jeho jména se v publikacích důsledně uvádí chybná podoba s koncovým -g, tedy *Gu Wei-ming*.

34 Gu Wei-ming 顧衛民: *Celso Costantini e la Sua Cina*. Concordia-Pordenone: Centro Missionario Diocesano 1998: 11.

ZKRATKY

C.D.D. – *Congregatio Discipulorum Domini* (Kongregace učedníků Páně); čínsky 主徒會 *Zhūtúhuì*; náboženský řád založený roku 1927 mons. Costantinim

C.M. – *Congregatio Missionis* (Kongregace misie; Kongregace misionářů sv. Vincence z Pauly), lazaristé, pauláni, vincencini, vincenciáni

M.M. – *Societas de Maryknoll pro missionibus exteris; The Catholic Foreign Mission Society of America* (Společenství katolických zahraničních misíí Ameriky); 瑪利諾外方傳教會 / 美國天主教傳教會 *Mǎlínuò wàifāng chuánjiàohuì* / *Měiguó tiānzhǔjiào chuánjiàohuì*, Maryknollští misionáři

O.F.M. – *Ordo Fratrum Minorum* (Řád menších bratří), františkáni v užším smyslu

P.I.M.E. – *Pontificio Istituto Missioni Estere; Pontificium Institutum pro Missionibus Exteris* (Papežský institut zahraničních misíí); čínsky 宗座外方傳教會 *Zōngzuò wàifāng chuánjiàohuì*

S.J. – *Societas Iesu* (Tovaryšstvo Ježíšovo), jesuité

S.S.C.M.E. – *Societas S. Columbani pro missionibus ad Exteros; Missionary Society of Saint Columban* (Misijní společenství sv. Columbana); čínsky 聖高隆龐外方傳教會 *Shèng Gāolóng-páng wàifāng chuánjiàohuì*, Columbanští misionáři

PRAMENY A LITERATURA

- Bertuccioli, Giuliano: „Costantini, Celso“, in: *Dizionario Biografico degli Italiani*. Volume 30. Roma: Istituto della Enciclopedia italiana 1984: 284–286. Dostupné online z: <[http://www.hsstudyc.org/hk/en/tripod_en/en_tripod_148_05.html](http://www.treccani.it/enciclopedia/celso-costantini_(Dizionario-Biografico)/>.</p>
<p>Bucco, Gabriela: „L'arte di Celso Costantini: tra scultura e teoria“, in: Goi, Paolo: <i>Il cardinale Celso Costantini e la Cina. Un protagonista nella Chiesa e nel mondo del XX secolo</i>. Pordenone: Edizioni Risma 2008: 219–234.</p>
<p>Capanni, Fabrizio: „Celso Costantini precursore dell'inculturazione: liturgia e arte“, in: Goi, Paolo: <i>Il cardinale Celso Costantini e la Cina. Un protagonista nella Chiesa e nel mondo del XX secolo</i>. Pordenone: Edizioni Risma 2008: 161–184.</p>
<p>Capristo, Vincenza Cinzia: „Celso Costantini in Cina tra diplomazia e religione“, in: Goi, Paolo: <i>Il cardinale Celso Costantini e la Cina. Un protagonista nella Chiesa e nel mondo del XX secolo</i>. Pordenone: Edizioni Risma 2008: 119–140.</p>
<p>Chen Fang Chong: „Il cardinale Celso Costantini nella vita della Chiesa cinese“, in: Goi, Paolo: <i>Il cardinale Celso Costantini e la Cina. Un protagonista nella Chiesa e nel mondo del XX secolo</i>. Pordenone: Edizioni Risma 2008: 103–118.</p>
<p>Chiandotto, Vannes: „Il periodo di formazione di Celso Costantini in Diocesi di Concordia“, in: Goi, Paolo: <i>Il cardinale Celso Costantini e la Cina. Un protagonista nella Chiesa e nel mondo del XX secolo</i>. Pordenone: Edizioni Risma 2008: 45–70.</p>
<p>Chong, Francis, C.D.D.; Peter Barry, M.M. (tr.): „Cardinal Celso Costantini and the Chinese Catholic Church“, in: 鼎 <i>Tripod</i>, Vol. 28, No. 148 (Spring 2008). Dostupné online z: <<a href=)>.
- Costantini, Celso: *Con i missionari in Cina (1922–1933). Memorie di fatti e di idee*. Roma: Unione Missionaria del Clero 1946, vol. I a 1947, vol. II.
- Costantini, Celso: „Il B. Odorico pioniere dei missionari di Cristo nell'Estremo Oriente (Discorso detto da S. E. mons. Celso Costantini, Delegato Apostolico per la Cina, il 14 gennaio 1931 nel Teatro Licinio di Pordenone)“, *VI Centenario del Beato Odorico da Pordenone. Periodico mensile illustrato*, II, 1931, 2 (febbraio): 19–21; 3 (marzo): 33–36.
- Costantini, Celso: *Il Crocifisso nell'arte*. Firenze: Libreria Salesiana 1911.

- Costantini, Celso: *In difesa dell'arte cristiana*, Milano: Edizioni Beatrice d'Este 1958.
- Costantini, Celso: *Nozioni d'arte per il clero*. Firenze: Libreria Salesiana 1907.
- Costantini, Celso et al.; Sun Maoxue (tr.): *Zhongguo Tianzhujiao Meishu* (Katolické umění v Číně). Taizhong: Guangqi Press 1968. 剛恆毅等著, 孫茂學譯: 《中國天主教美術》, 台中: 光啓出版社 1968年.
- Costantini, Celsus: „Litteræ convocationis“, *Bullettin de la Société des Missions Étrangères de Paris*, N° 29, Mai 1924: 312–313. Dostupné online z: <<http://archives.mepasie.org/bulletin-des-missions-etrangeres/littera-convocationis>>.
- Costantini, Celsus et al.: *Primum Consilium Sinense, anno 1924, a die 14 Maii ad diem 12 Iunii in ecclesia S. Ignatii de Shanghai (Zi-Ka-Wei) celebratum. Acta Primi Concilii Sinensis. Decreta et normæ P.C.S. Vota et postulata. Instructio. Appendices. Documenta*. Zi-Ka-Wei: Typographia Missionis catholicæ (T'ou-Sè-Wè) 1929.
- Goi, Paolo: *Il cardinale Celso Costantini e la Cina. Un protagonista nella Chiesa e nel mondo del XX secolo*. Pordenone: Edizioni Risma 2008.
- Gu Wei-ming 顧衛民: *Celso Costantini e la Sua Cina*. Concordia-Pordenone: Centro Missionario Diocesano 1998.
- Lam, Anthony: „Archbishop Costantini and The First Plenary Council of Shanghai (1924)“, in: 鼎 *Tripod*, Vol. 28, No. 148 (Spring 2008). Dostupné online z: <http://www.hsstudyc.org.hk/en/tripod_en/en_tripod_148_04.html>.
- Londero, Pietro: „Il cardinale Celso Costantini“, in: *Atti dell'Accademia di scienze, lettere ed arti di Udine*, ser. VII, I–II (1957–1960): 169–205.
- Pighin, Bruno Fabio: „Per una biografia del cardinale Celso Costantini“, in: Goi, Paolo: *Il cardinale Celso Costantini e la Cina. Un protagonista nella Chiesa e nel mondo del XX secolo*. Pordenone: Edizioni Risma 2008: 21–44.
- Pighin, Bruno Fabio (ed.): *Ai margini della guerra (1938-1947). Diario inedito del Cardinale Celso Costantini*. Venezia: Marcianum Press 2010.
- Pighin, Bruno Fabio (ed.): *Il ritratto segreto del Cardinale Celso Costantini in 10.000 lettere. Dal 1892 al 1958*. Venezia: Marcianum Press 2012.
- Pighin, Bruno Fabio (ed.): *Foglie secche*. Venezia: Marcianum Press 2013.
- Salimbeni, Fulvio: „Celso Costantini tra Grande Guerra e impresa di Fiume“, in: Goi, Paolo: *Il cardinale Celso Costantini e la Cina. Un protagonista nella Chiesa e nel mondo del XX secolo*. Pordenone: Edizioni Risma 2008: 71–92.
- Sincero, P. F., M. Ap.: „剛總主教 Kan - Tsun - Ciu - Kiao“, *VI Centenario del Beato Odorico da Pordenone. Periodico mensile illustrato*, II, 1931, 1 (gennaio): 3–8.
- Specchiarello, Dario: „Rinnovamento e tradizione nell'arte sacra. Gli articoli di Celso Costantini in «Arte Cristiana», 1913–1934“, in: Goi, Paolo: *Il cardinale Celso Costantini e la Cina. Un protagonista nella Chiesa e nel mondo del XX secolo*. Pordenone: Edizioni Risma 2008: 185–202.
- Ticozzi, Sergio, PIME: „Celso Costantini's Contribution to the Localization and Inculturation of the Church in China“, in: 鼎 *Tripod*, Vol. 28, No. 148 (Spring 2008). Dostupné online z: <http://www.hsstudyc.org.hk/en/tripod_en/en_tripod_148_03.html>.

AUTOR

Liščák, Vladimír (9. února 1954), český sinolog. Vědecký pracovník Orientálního ústavu Akademie věd České republiky, v. v. i., od roku 1995 vedoucí Oddělení východní Asie. Zabývá se zejména styky mezi středověkou Evropou a mongolskou východní Asií (13.–14. století) a dějinami františkánských misí do Číny. Je autorem řady článků v češtině angličtině a několika knih, např. *Čína – Dobrodružství Hedvábné cesty* (2000), *Dějiny Číny, Taiwanu a Tibetu v datech* (2008), *Konfucianství od počátků do současnosti. Dějiny - pojmy - osobnosti* (2013).

Kontakt: PhDr. Vladimír Liščák, CSc. Oddělení východní Asie, Orientální ústav Akademie věd České republiky, Pod Vodárenskou věží 4, 182 08 Praha 8, e-mail: vliscak@orient.cas.cz

